

ДАНИЦА ОТАШЕВИЋ

УДК 027.52

Градска библиотека
„Владислав Петковић Дис“, Чачак**ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА
„ВЛАДИСЛАВ ПЕТКОВИЋ ДИС“ У 2007. ГОДИНИ**

Године могу да успоре ход само онима који никада нису имали храбрости да иду властитим корацима. Очито, чачанска Библиотека не припада тој врсти, јер упркос бројним потешкоћама, од којих је недостатак простора највећи и једино решив уз помоћ друштене заједнице, установа испуњава све Законом о библиотечној делатности дефинисане обавезе, а истовремено је највише коришћен локални јавни сервис, чувар завичајне баштине, центар културних догађања, организатор једне од најстаријих песничких свечаности, покретач стваралаштва младих и део глобалне виртуелне мреже.

Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“ је лидер у библиотечној делатности у Моравичком округу, али и у Републици. Њен допринос развоју српске културе и језика потврђује Вукова награда, добијена 2002. године.

Финансирање Библиотеке

Укупни приходи Библиотеке у 2007. години износили су 22.560.000 динара, односно увећани су за око 2.500.000 динара у поређењу са претходном годином. Скупштина општине Чачак, као оснивач Библиотеке, обезбедила је 19.826.000 динара за личне дохотке запослених, материјалне трошкове, али и око 1.700.000 динара за књиге и 1.900.000 за програм. Највише средстава издвојено је за финансирање песничке манифестације „Дисово пролеће“, коју Библиотека и град организују од 1964. године. Реални трошкови

ове манифестације у 2007. износили су 1.400.510 динара. Део средстава за Дисове свечаности сваке године обезбеђује и Министарство културе, па је 44. „Дисово пролеће“ било суфинансирано од Републике са 300.000 динара. Министарство културе помогло је функционисање Матичне службе чачанске Библиотеке, која врши надзор над 52 библиотеке Моравичког округа, са 345.000 динара, а помогнута су још два пројекта: штампање стручног часописа за библиотекарство *Глас библиотеке* број 13. са 130.000 динара и пројекат за дигитализацију завичајне грађе са 300.000 динара. Министарство културе је помогло разне програме Библиотеке са укупно 1.075.000 динара, а ако се овој суми дода и 825.000 динара за откуп књига из издавачке продукције 2006. године, средства Републике износе око 1.900.000 динара. Из осталих извора Библиотека је имала приход од око 1.000.000 динара, пре свега, то су сопствена средства од чланарине, продаје књига и давања других услуга (услуге књиговезнице и др.). Сва средства су наменски трошена према Програму рада установе који је донео Управни одбор, а усвојила Скупштина општине.

Просјор

Иако су одборници Скупштине општине крајем 2006. године донели одлуку о куповини зграде Дома војске у Синђелићевој улици бр. 24 за потребе трајног смештаја Библиотеке, до остварења овог, стратегијски важног пројекта није дошло. Најпре су преговори са Министарством одбране у 2007. били у блокади због кашњења са формирањем Владе, да би ново руководство Министарства сматрало да договорена цена од 130.000.000 динара није адекватна. Скупштина општине прихватила је да за зграду и плац издвоји додатних 70.000.000 милиона динара, али куповина није још окончана. Закашњење од читаву годину дана онемогућиће Скупштини општине да објекат Библиотеке буде круна прославе шест векова од првог писаног помена имена Чачка. Намере локалне самоуправе биле су да 2008. буде година изградње и адаптације зграде, како би у децембру Библиотека била под својим кровом.

То значи да су услови у којима чачанска Библиотека ради остали непромењени: 669 m² у две физички одвојене зграде, депоом у згради Међуопштинског историјског архива, без адекватних читаоница, простора за изложбе, књижевне вечери и минимумом других услова неопходних за рад установе са тако разноврсним програмом и садржајима. Библиотека није проширивала огранке на терену: задржала је стационаре у Заблаћу, Мрчајевцима, Прељини и Пријевору. Око 50 разних врста програма, намењених свим генерацијама, Библиотека је организовала у просторима Дома културе, Уметничке галерије „Надежда Петровић“, Народном музеју, Дому уче-

ника или по школама. Вишедценијски проблем простора и подстанарски живот нису се одразили на квалитет услуга, захваљујући пожртвовању и високој професионалности 27 радника ове установе.

Поуњавање фонда

Своје фондове Градска библиотека је, захваљујући знатним средствима опредељеним за набавку књига у буџету Скупштине општине, попунила са 7.663 књиге (376 сликовница). После скоро деценију и по испуњен је стандард од 7.500 публикација, колико Библиотека треба годишње да принови. Куповином је набављено 3.299 књига чија је вредност 1.457.527 динара. У фондове Библиотеке разним врстама поклона стигло је 3.988 књига, вредних 1.340.542 динара. Кроз откуп Министарства културе чачанска Библиотека добила је 756 књига вредних 546.082 динара. Компанија „Ратко Митровић“ поклонила је своју библиотеку од око 3.800 књига Чачку, а у фондове Градске библиотеке слило се 1.567 публикација, док су друге књиге прослеђене Основној школи „Ратко Митровић“ и средњој Прехрамбено-гоститељској школи. Значајан број књига Библиотека добија од сувишака Народне библиотеке Србије и других установа и појединаца, тако да је процењена вредност књига добијених по основу разних поклона око 788.000 динара.

Са 3.826 књига попуњени су фондови Одељења за одрасле читаоце, Дечјег са 612 књига, у Завичајно одељење уведено је 697 публикација, Научно 583, Мрчајевце 322, Заблаће 402, Прељину 261, Покретно (Пријевор) 611 и Марксистичко одељење три књиге. Библиотека је у 2007. купила 23 старе и ретке књиге, односно седам старих књига штампаних пре 1867. године, а категорија ретких публикација односи се на ратна и библиофилска издања. За најмлађе је набављено 376 сликовница, за шта је утрошено око 50.000 динара. Фонд Дечјег одељења богатији је за 235 сликовница, а огранци на терену за 141 сликовницу. У 2007. години Библиотека је за набавку књига, новина и часописа имала на располагању 1.700.000 динара из општинског буџета, а делом је набављала књиге и сопственим средствима.

Редовним расходом библиотечке грађе прошле године излучено је, по више основа, 2.108 јединица, чија је процењена вредност 17.190 динара. Из Одељења за одрасле читаоце расходовано је по основу дотрајалости и неупотребљивости 1.320 књига, из Дечјег 414, Завичајног 10, Мрчајеваца 77, Прељине и Пријевора седам јединица библиотечке грађе.

Обрада и заштитна библиотечке грађе

У Одељењу за стручну обраду књига уведено је и стручно обрађено 7.287 монографских публикација и 376 сликовница. Инвентарисано је и унето у електронску базу података (БИБЛИО) 6.590 монографских публикација: Одрасло 3.826, Научно 583, Дечје 612, Покретни фонд 611, Мрчајевци 322, Прељина 261, Заблаће 402, Марксистичко 3, Стара и ретка књига 23. За Завичајни фонд уведено је 697 књига, а стручну обраду врше радници овог одељења. У БИБЛИО базу унето је 2.741 нових записа, па MFN база броји 65.476 записа. Истовремено, штампано је 12.708 каталошких листића: ауторских 6.841, стручних 4.617, насловних 536, предметних 714. Радници Стручног одељења инвентарисали су и 1.549 публикација у легату Синеише Пауновића који се налази у саставу Завичајног одељења. Очишћено је и у албуме азбучним редоследом сложено 3.226 разгледница и 228 штампаних програма за завичајни фонд. Такође је редовним годишњим расходом из фонда, каталога и електронске базе излучено 2.108 књига.

У Стручном одељењу редовно се води више спискова за набавку књига: списак јавних набавки (40), списак наручених књига (40), поклон Народне библиотеке Србије (6), откуп Министарства културе (22), поклон разних дародаваца (26), поклон Компаније „Ратко Митровић“ (38). Због стално растућег броја каталошких листића, у више наврата је прошириван каталог у Одељењу за одрасле читаоце, а комплетно је пресложен и каталог Покретног фонда.

У библиотечкој књиговезници прошле године прекоричено је и повезано 549 књига и поново враћено у фонд на коришћење. Укоричено је 30 комплета новина које се трајно чувају (*Политика*, *НИН*, *Сјорш*, *Чачански глас*, *Чачанске новине*, *Таковске новине*). За треће лице укоричено је 16 публикација и упаковано и дистрибуирано 170 пакета.

Коришћење библиотечке грађе

Библиотека је у 2007. години уписала 4.316 корисника (око 600 више него у 2006). У Одељењу за одрасле читаоце уписано је 2.526 чланова, у Дечјем 1.150, Заблаћу 239, Мрчајевцима 187, Прељини 160 и у Пријевору 99 чланова. Чланови Библиотеке су: 560 предшколаца, 1.128 основаца, 821 средњошколац, 468 студената, 956 службеника, 177 радника и 206 осталих. Упис за предшколце је бесплатан, а за основце и чланове у огранцима 200 динара. Чланарина за одрасле на годишњем нивоу је 400 динара, а чланови могу да позајмују књиге, часописе, новине и користе интернет. Највеће повећање чланства забележено је у огранку у Заблаћу, где је утростручен број корисника.

Радници Библиотеке услужили су књигама у прошлој години 60.367 лица, а новинама и часописима 5.214 (око 4.000 услужених корисника више него годину дана раније). На коришћење је издато 89.055 књига, 707 часописа и 19.397 новина (око 7.000 више него претходне године). У Одељењу за одрасле издато је на коришћење 57.887 књига, у Дечјем 15.290, Научном 8.476, Завичајном 601, Заблаћу 2.043, Мрчајевцима 1.724, Прељини 914 и Пријевору 1.605 књига. Радници Библиотеке услужили су књигама, новинама и часописима 65.581 корисника и издали на коришћење укупно 109.159 књига, часописа и новина. Услуге интернета користило је 5.830 лица, а сајт Библиотеке посетило је 70.000 корисника из земље и иностранства. Истовремено, књижевне програме, концерте и изложбе пратило је око 10.000 грађана. Све ове бројке сведоче да је Градска библиотека прошле године пружила близу 200.000 услуга својим корисницима.

Број прочитаних књига по становнику (Општина Чачак има 117.072 житеља) је 0,76, тј. мање од једне прочитане књиге по глави становника Општине. Обухваћеност становника чланством у Библиотеци је 3,68 посто, док је обрт књижног фонда 1,37 посто. Чланови Библиотеке прочитали су у просеку 21 књигу.

44. „Дисово пролеће“

За 44 године постојања Дисових песничких свечаности, Градска библиотека као организатор профилисала је разноврстан програм намењен свим генерацијама чији је квалитет у подстицању стваралаштва у више уметничких грана. „Дисово пролеће“ афирмише достигнућа у поезији, музици, ликовној и драмској уметности, а бројни програми намењени су, пре свега, младима. Садржајан и разноврстан програм, који траје од 10. марта до 25. маја, својеврсна је светковина писане речи и мост између различитих поетика, културних миљеа и средина. Четрдесет четврто „Дисово пролеће“ организовано је према новим Правилима која су ову манифестацију сврстала у најзначајније за афирмацију културе општине Чачак.

Лауреат Дисове награде у 2007. години, према одлуци жирија који је радио у саставу: Богдан А. Поповић, Ален Бешић, Гојко Божовић, Војислав Карановић и Владан Матијевић, је Милан Ђорђевић, песник из Београда. На конкурс за рукопис прве песничке збирке аутора до 31 године приспела су 62 рада, а жири у саставу др Ђорђе Деспић, Предраг Петровић и Петар Милорадовић, награду *Млади Дис* доделили су Милки Поповић из Панчева. Награђени рукопис Библиотека је штампала као 26. књигу едиције *Токови*. Прва књига Милке Поповић објављена је под називом *Песме*.

Од шест радова приспелих на конкурс за есеј о Дисовом стваралаштву, прва награда додељена је Дејану Чанчаревићу, апсолвенту српског језика и

књижевности из Панчева. Друга награда припала је Бранимиру Антићу из Деспотовца, студенту Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу. Жири за есеј чинили су др Горан Максимовић, Светлана Шеатовић-Димитријевић и Мирко Демић.

На литерарни конкурс за ученике основних и средњих школа Моравичког округа приспело је 115 радова основаца и 70 литерарних састава средњошколаца. Најбољима су награде уручене у Дисовом родном месту, Заблаћу.

Гости Дисових свечаности по први пут су били финалисти НИН-овог избора за роман године, Светислав Басара и Мирјана Митровић. Промовисан је награђени роман Светислава Басаре *Усџон и њаг Паркинсонове болести*, али и ново остварење Мирјане Митровић *Емилија Леџа*. Чачанској публици представили су се и добитници више песничких награда у 2006. години: Радмила Лазић (*Васко Поја*), Злата Коцић (*Жичка хрисовуља*), Слободан Зубановић (*Дисова наџрага*), Драган Јовановић Данилов (*„Вишалова“ наџрага*) и Братислав Милановић (*Змајева наџрага*). На Дисовим свечаностима први пут је гостовао и један песник из иностранства, Дијего Валверде Виљена из Ваљадолида у Шпанији.

Програм 44. „Дисовог пролећа“ обogaћен је позоришном представом *Дисхармонија* у извођењу Београдског драмског позоришта. Представа прати последњу Дисову ноћ на броду „Италија“ пред потапање, а рађена је према тексту Сање Домазет, док је редитељ био Небојша Брадић. Песника Диса тумачио је глумац Драган Петровић. Позоришну представу *Дисхармонија* финансирао је, између осталих и чачански Дом културе.

Дис је имао још један драмски приказ: по сценарију и у режији Неде Баралић, професора књижевности, изведена је аматерска представа *Невине даљине Владислава Пејковића Диса*. Актери комада били су ученици средње школе „Драгачево“ који су представу играли у Гучи, Чачку и Лучанима, обогативши тако „Дисовизију 2007.“

По избору селектора 11. *Пролећног анала*, тема ликовне изложбе коју Дом културе организује у оквиру „Дисовог пролећа“, била је *Од извора два љушића воде на две стране*. На *Аналу* су, по позиву селектора Славка Тимотијевића, излагали: Ненад Брачић, Владимир Перић, Раша Тодосијевић, Миша Савић, Бранимир Карановић, Живко Гроздановић, Звонимир Сантрач, Александар Цветковић, Јарослав Супек, Влада Бојић, Младен Стилиновић и Владимир Додиг Трокут. Награду Градске библиотеке добио је Ненад Брачић, сликар из Београда.

Пола века рокенрола у Чачку Библиотека је обележила концертом на отвореној сцени у дворишту Гимназије, на коме су наступили ветерани-групе *Беле вишње*, горњомилановачки састав *Бјесови* са певачем Зораном Маринковићем на челу, као и више младих чачанских група.

„Дисово пролеће“ по први пут је било гост зајечарског Фестивала младих. Дисов завичај и Зајечар, где је Владислав Петковић завршио два разреда гимназије и учитељевао у селу Прлита, повезао је млади песник Драган Радованчевић. На Фестивалу је промовисана Радованчевићева књига *Клајно се боји лешња* коју је штампала Градска библиотека. Књига лауреата награде *Млади Дис* у 2006. години овенчана је и наградом *Бранко Радичевић* коју додељује Друштво књижевника Војводине. Ово је трећа *Бранкова награда* коју су за прву књигу објављену у Чачку понели победници на Дисовом конкурс у рукопис прве песничке збирке.

Културно-просветна делатност

Током 2007. године, Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“ је у оквиру своје културно-просветне делатности организовала четири велике манифестације: осму по реду изложбу „Штампана реч“, 44. „Дисово пролеће“, *Сан лешње ноћи* у оквиру Летњих дана културе и „Дане европске баштине“ у Чачку. Збирно, преко 50 разних програма: 16 књижевних вечери и промоција, четири изложбе (једна са каталогом), три премијерне пројекције филмова, један концерт, пет позоришних представа, 10 програма за децу, 11 програма у огранцима на селу, 50 приказа „Књига недеље“. Библиотека је расписала три конкурса (за рукопис прве песничке збирке, за есеј о Дису и литерарне радове ученика основних и средњих школа Моравичког округа), организовала један стручни семинар, два стручна путовања и више конференција за медије.

Библиотека у више различитих категорија додељује награде: *Исаило А. Пејровић* (за дизајн), *Даница Марковић* (за књигу године), *Дисова награда* савременом афирмисаном песнику, *Млади Дис* (за рукопис прве песничке збирке), награда на ликовној изложби *Пролећни анале*, *Најчишћалац* (за најмлађе кориснике) и награде најбољим ауторима литерарних радова. Награду за дизајн *Исаило А. Пејровић* добио је у 2007. Миленко Савовић, а награду *Даница Марковић* за издавачки подухват године Међуопштински историјски архив, за књигу *Миоковачка вековања*, као и аутор књиге Милош Обрадовић. *Млади Дис* припао је Милки Поповић из Панчева.

У 2007. промовисане су књиге: *Кад су лешеле камилавке* Синише Пауновића, *Усион и њаг Паркинсонове болести*, Светислава Басаре (добитник НИН-ове награде), *Емилија Леша* Мирјане Митровић, *Клајно се боји лешња* Драгана Радованчевића, *Балада о Бохорети* Гордане Кујић, *Далека места, неознајти људи* Бранислава Ђорђевића, *Последња књига* Зорана Живковића. Чачанској публици представљена је едиција „Досије“ и књига *Усуд негодности* које сведоче о правним процесима и дугом путу до правде у Србији. Гости Библиотеке били су Владета Јеротић и шпански песник

Дијего Валверде Виљена. Организовано је и вече добитника песничких награда у 2006. Библиотека је свој програм представила у Београду (Библиотека града Београда), Краљеву, Зајечару и Гучи.

Библиотека је иницирала и организовање манифестације *Сан лејње ноћи* (30. август). У оквиру „Летњих дана културе“, чачанске установе културе биле су отворене од 18.00-24.00 часа, а за то време одржавао се на више места разноврстан културни програм. О знаменитим Српкињама (Јелена Анжујска, Јефимија, Кнегиња Милица, Надежда Петровић, Десанка Максимовић) монологе и беседе казивала је драмска уметница из Крушевца Весна Павловић, приказан је филм о Јустину Поповићу (Двери српске) и музичко-сценско-поетско вече чачанских песника. У програму је учествовао и КУД „Абрашевић“, а у Дому културе је постављена изложба Лепе Милошевић-Сибиновић.

Библиотека је премијерно у Србији приказала документарне филмове *Труба као судбина*, *Мирис њлеха* и *Кад кукавице заћуше*, српског редитеља Предрага Пјера Николића, који живи и ради у Паризу.

Осим представе *Дисхармонија* и аматерског приказа Дисовог живота у комаду *Невине гаљине Владислава Пејковића Дуса*, позоришни програм допунили су драмски уметници Момир Брадић и Весна Павловић извођењем дуодраме *Бођу и роду*, посвећене двестогодишњици доласка Доситеја Обрадовића у Србију.

Дечје одељење Библиотеке посетили су малишани из седам чачанских вртића, а гости основаца у више школа били су писци Весна Алексић, Слободан Станишић, Мирко Марковић и Милоје Радовић.

Библиотека је активно учествовала у кампањи *Баци коску – не њоздрављај се са животином*. Овај пројекат Одбора за безбедност при Општини Чачак има за циљ сузбијање наркоманије и болести зависности.

У току 2007. године Библиотека је читаоцима препоручила 50 књига. Прикази су објављени на сајту Библиотеке, у *Чачанским новинама*, на таласима Радио Чачка и ТВ „Галаксија“. Књиге су препоручивали: Богдан Трифуновић (4), Милица Баковић (3), Маријана Матовић (1), Дубравка Илић (5), Наташа Поповић (5), Оливера Недељковић (6), Мирко Дрманац (5), Душица Косић (6), Биљана Мијаиловић (5), Марија Радуловић (2) и Бошко Обрадовић (7).

У оквиру *Дана евројске баштине* представици Библиотеке посетили су еколошко-уметничку колонију „Породица бистрих потока“ на планини Рудник, чији је оснивач Божидар Мандић, књижевник и ликовни уметник. Библиотекари су организовано посетили и 52. међународни сајам књига у Београду. На другом програму Радио Београда емитована је 9. априла беседа Маријане Матовић о духовном животу Светог Владике Николаја у Чачку.

У програмима Библиотеке учествовали су: Тихомир Левајац, Гојко Божовић, Богдан А. Поповић, Војислав Карановић, Владан Матијевић, Ален Бешић, др Ђорђе Деспић, мр Предраг Петровић, мр Светлана Шеатовић-Димитријевић, др Александар Јерков, др Горан Максимовић, Мирко Демић, Петар Милорадовић, др Радмила Радић, Коста Димитријевић, Владимир Димитријевић, др Јовица Тркуља, Срђан Симеуновић, Дејан Милић, Божидар Тодоровић, Мирјана Митровић, Светислав Басара, Петар Арбутина, рок група „Беле вишње“, „Бјесови“, „Azra Tribute Band“, „Behind the Door“ и „Керозин“, Драган Радованчевић, Драган Бошковић, Радмила Лазић, Драган Јовановић Данилов, Слободан Зубановић, Злата Коцић, Братислав Милановић, Васа Павковић, Неда Баралић, Владета Јеротић, Гордана Куић, др Ирена Арсић, Пјер Николић, Зоран Живковић, др Александра Вранеш, Ненад Милошевић, Мирјана Ракић, Саша Јеленковић, Милка Поповић, Дејан Чанчаревић, Дијего Валверде Виљена, Јелена Ђорђевић, Бранимир Антић, драмски уметници Тихомир Станић, Небојша Кундачина, Момир Брадић, Весна Павловић, дувачки оркестар Дејана Петровића из Ужица, етно певачка група „Јованчица“, КУД „Абрашевић“, Плесни клуб „Луна“, гитариста Гвозден Станковић, фрулаши, ученици Музичке школе „Војислав Вучковић“ и други.

Издавачка делатност

Библиотека је у 2007. години објавила три књиге, два часописа и један каталог. Штампана је књига добитника Дисове награде Милана Ђорђевића *Вашра у баиши*, као 33. публикација у едицији *Књига госта*. Избор песама сачинио је књижевни критичар Гојко Божовић.

Библиотека је објавила и прву књигу Милке Поповић из Панчева, лауреата награде „Млади Дис“. Књига *Песме* објављена је у едицији *Токови* и има редни број 26 (обим 56 страна, тираж 300).

Допринос завичајној библиографији дала је Марија Орбовић. У едицији *Завичајна библиографија* штампана је 13. књига, посвећена животу и раду Радојка Николића, књижевника из Чачка и бившег директора Градске библиотеке. Под називом *Плави дозиви Радојка Николића*, Марија Орбовић објавила је биографију са 647 библиографских јединица – радова Радојка Николића и радова других о њему.

У стручном часопису *Глас библиотеке* бр. 13, штампаном на повећаном броју страна (182), објављено је 13 радова од којих десет потписују радници Библиотеке.

Библиотека је објавила и 38. број часописа „Дисово пролеће“ (48 стр.). Часопис је посвећен 44. Дисовим свечаностима, лауреатима манифестације и активностима Градске библиотеке између два „Пролећа“.

У едицији *Кашалози изложби* објављен је каталог посвећен песништву и животу Милана Ђорђевића, добитника Дисове награде за 2007. годину, чији је аутор Оливера Недељковић. Каталог *Вршови у њустињи* има 34 стране и објављен је у 250 примерака.

Завичајно одељење

Завичајно одељење у току 2007. године услужило је 625 корисника којима је на коришћење издато 7.206 јединица библиотечке грађе (573 монографске, 6.596 серијских публикација и 37 јединица некњижне грађе). У одељењу је инвентарисано 699 монографских публикација, 233 фотографије, 113 разгледница из легата Јована Давидовића, 470 позивница и програма Дома културе, 29 рукописа, 31 годиште периодике, као и 776 исечака из новина. За алфабетски и предметни каталог електронски су обрађене 1.674 библиотечке јединице. Аналитички је обрађен Зборник радова Народног музеја (36 годишта). Тематски су разврстане 3.262 разгледнице из легата Јована Давидовића. Радници одељења припремили су две изложбе (*Штампа на реч 2006.* и *Вршови у њустињи*). У припреми су и изложбе поводом 160 година постојања Библиотеке и монографија *Исјуњен живош*, посвећена Синиши Пауновићу.

Фонд Завичајног одељења попуњен је са 697 књига и већим бројем часописа и друге библиотечке грађе. Од антиквара је купљено 36 разгледница Чачка и околине, а на исти начин су откупљена годишта и поједини бројеви листова и часописа којима су попуњени минуси у постојећем фонду завичајне периодике (*Венац, 1910-1935, Коло, 1890, 1901, 1902, 1903, Илустрирана рајна хроника, 1912-1913, Голуб, 1889, La patrie Serbe, 1916-1918*).

Завичајни фонд обогаћен је библиофилским издањем *Николског јеванђеља* (Библиотеци је припала књига под бројем 95, а штампано је 100 примерака), документарним филмом *Труба као судбина*, редитеља Предрага Пјера Николића из Париза (посвећен Мићи Петровићу из Дубоког, мајстору трубе на драгачевском Сабору), оригиналним примерком књиге *Песме Стевана Луковића* из 1902. године, *Песничким зборником* Јована Максимовића 1900, као и публикацијом на француском језику *Concert de bienfaisance*, штампаном у Паризу 1916, у којој је објављен Дисов говор на приредби Црвеног крста у Пти Далу. Аудио грађа допуњена је снимцима о старом Чачку које је за Радио Чачак пре више од 20 година снимио покојни новинар Миле Мојсиловић.

Усљешан шим

Иако 22 стручна радника (укупно је запослено 27) представљају само 70 % од стандардом предвиђеног броја извршилаца (један стручни радник на 4.000 становника), Библиотека због ограничења запошљавања нових лица у буџетским установама већ две године није повећавала број запослених. Исти број радника, осим послова које прописује Закон о библиотечној делатности, организује песничку манифестацију „Дисово пролеће“ и око 50 промоција, изложби, књижевних вечери и других програма у граду и на селу. Такође, радници Библиотеке аутори су бројних текстова у два часописа чији је издавач установа, као и књига. Квалификациона структура запослених је повољна и то је један од кључева успешности ове установе. Звање библиотекара (ВСС и положени стручни испит) има 13 радника, један радник са ВСШ има статус вишег књижничара, Библиотека запошљава и осам књижничара (један има звање самосталног књижничара), књиговесца, једног административног и четири помоћна радника (један ради са 1/8 радног времена у Мрчајевцима). Три библиотекара имају звање библиотекар саветник (Марија Орбовић, Милица Баковић и мр Маријана Матовић).

Чачански библиотекари присуствовали су бројним семинарима и скуповима на којима су имали запажена излагања. На семинару у Љигу Марија Орбовић и Богдан Трифуновић представили су рад Завичајног одељења; на првом научном скупу под називом „Библионет“ у Крушевцу, чији је организатор Заједница матичних библиотека, саопштена су два рада: Милица Баковић и мр Маријана Матовић коаутори су текста о легату Миливоја и Божидарке Филиповић који установа баштини од 1948. године, а тема рада Марије Орбовић била је Press clipping као библиотечка целина у чачанској Библиотеци. На међународном скупу у Београду, под називом *Информациона њисменост и доживојно учење*, успешно саопштење имао је Богдан Трифуновић, на тему дигитализације грађе у чачанској Библиотеци.

Матична служба Библиотеке у сарадњи са Филолошким факултетом у Београду (Катедра за библиотекарство и информатику) и Регионалним центром за образовање просветних радника у Чачку, организовала је 21. и 22. децембра стручни лиценцирани семинар за школске библиотекарке Моравичког округа. Предавачи су, између осталих, били и Дубравка Илић, Бошко Обрадовић, Даница Оташевић и Богдан Трифуновић. На семинарима на Златибору учествовала је Марија Орбовић, а у Београду Душица Косић, Мирко Дрманац, Биљана Мијаиловић и Даница Оташевић. Петнаест радника Библиотеке организовано је посетило 52. Међународни сајам књига у Београду, а Дубравка Илић присуствовала је Трећем форуму библиотекара и издавача који је организован у оквиру бројних сајамских активности.

Библиотекари су били аутори више стручних радова и књига које објављује Библиотека или друге институције. Богдан Трифуновић објављивао је радове у *Гласу библиотеке*, *Дисовом њролећу*, *Књижевном маџазину*, *Лићару*, *Изворнику*, *Зборнику Народног музеја*, *Бележници*. Марија Орбовић аутор је изложбе „Штампана реч 2006“, затим био-библиографије *Плави дозиви Радојка Николића*, али и радова у *Гласу библиотеке* (уредник је часописа), *Зборнику радова Народног музеја*, *Дисовом њролећу*, *Лейојису Мајице српске*, а припремала је и монографију са био-библиографијом Синише Пауновића. У Зборнику са научног скупа о Даници Марковић, Марија Орбовић објавила је рад под називом *Даница Марковић и женски њокрећ*. Оливера Недељковић аутор је изложбе посвећене лауреату Дисове награде Милану Ђорђевићу и каталога *Вршови у њусићини*, као и текстова објављених у *Гласу библиотеке*, *Дисовом њролећу*, *Mons Aureusi* и бројним књижевним часописима. Даница Оташевић објављивала је у *Гласу библиотеке*, *Дисовом њролећу* и *Панчевачком чићалиићу*. Мирко Дрманац и Наташа Поповић писали су за *Глас библиотеке*, а Бошко Обрадовић за *Глас библиотеке*, *Новине чићалиића београдског* и *Чачанске новине*. Обрадовић је објавио и књигу *Свети завеш*. Милица Баковић је објавила обимну библиографију Данице Марковић (632 јединице) у зборнику *Тренуци Данице Марковић* са текстом *Крсти српске орхидеје*. У Зборнику, чији су издавачи Институт за књижевност и уметност у Београду и Градска библиотека, објављени су радови са научног скупа одржаног у мају 2006. године у Чачку. Милица Баковић писала је и за часопис *Дисово њролеће*.

Сем коауторског рада о легату Филиповића, изложеног на скупу *Библионећ* у Крушевцу, Маријана Матовић писала је за *Глас библиотеке*, *Дисово њролеће*, као и текстове за књиге других издавача: *Васкрс у Светиој Земљи*, *Казивања ѓрешног Милоја*, *Нага Молерка* и др.

Одељење часописа

У току 2007. године Библиотека је набавила 92 наслова књижевних, научних и ревијалних часописа. За најмлађе је опредељено пет наслова, а 13 наслова је из области библиотекарства. Библиотека купује и седам дневних новина (*Полићика*, *Вечерње новости*, *Сјорш*, *Курир*, *Блиц*, *Глас јавности*, *Данас*) од којих трајно чува *Полићику* и *Сјорш*. Од локалних новина набављају се и трајно чувају *Чачански глас*, *Чачанске новине* и *Таковске новине*. Редовно се набавља и осам наслова недељне штампе, од којих се трајно чува *НИН*. У току прошле године фонд периодике обогаћен је са више нових наслова (*Heretikus*, *Просветни гласник*, *Здравље*, *Народно здравље* и *Филолошки њрећлег*). По разним основама Библиотека је набавила 110 наслова часописа, што чини 98 годишта, односно 279 свезака. Значајно је да су у

Одељењу периодике попуњени бројни минуси у фонду: од Библиотеке града Београда добијено је на поклон 18 укоричених томова *Полиџике* за период од 1970-1975. Од Тијане Ковачевић из Београда купљено је 12 свезака часописа *Звезда* из 1912. године, 59 свезака часописа *Savremenik* (1977-1982) и 96 свезака *Књижевних новина* (1948-1949). Тијана Ковачевић поклонила је Библиотеци 352 свеске 25 разних наслова којима су попуњени минуси у постојећем фонду Одељења периодике.

Два радника Одељења периодике инвентарисали су 101 годиште часописа и услужили 4.351 корисника. У овом одељењу на коришћење је издато 12.823 примерка дневне и недељне штампе и 605 свезака часописа. У току године у електронску базу унето је 1.406 записа, тако да је укупан број записа у Одељењу периодике 18.775.

Фонд периодике попуњава се куповином (51 наслов), поклонима (41), разменом (16), а Библиотека је издавач два наслова периодике. У Одељењу часописа налази се укупно 338 наслова часописа и 17 наслова новина.

Сајт и дигитална библиотека

Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“ извршила је у другој половини 2006. године темељни редизајн своје интернет презентације на сајту www.cacak-dis.org.yu. Нови веб сајт састоји се од преко 100 страница које „покривају“ информације о Библиотеци, одељењима, услугама, програмима, пројектима, електронским издањима и др. Основне информације преведене су на енглески и немачки језик, чиме је остварена комуникација са посетиоцима сајта који не говоре српски језик. Сајт чачанске Библиотеке први је понудио on line рубрику „питајте библиотекара“, што омогућава посетиоцима да путем формулара на интернету дођу до жељених информација. У 2007. години прослеђено је више десетина информација на адресе корисника ових on line услуга. Од средине 2007. посетиоци веб сајта могу презимати најновије вести са сајта тзв. RSS-а, а да не морају отварати сам сајт, што је једна од напредних савремених интернет технологија.

Веб сајт награђен је у априлу у Љигу признањем „Веб библиотеке 2006.“ које додељује библиотечка мрежа „Библиотеке нашег окружења“, као најбоља интернет презентација јавне библиотеке у Србији. У образложењу награде наглашено је да сајт чачанске Библиотеке има прегледан и јасан садржај, редовно ажуриране вести о програмима и раду установе, као и да је од почетка до краја дело запослених.

У 2007. години покренут је посебан део веб сајта „Дигитална библиотека“, посвећен објављивању дигитализованог материјала из фонда завичајне грађе који данас садржи више од 100 старих разгледница и фотографија Чачка, Горњег Милановца, Гуче и Ивањице, цртеже старог Чачка академског

сликара Драгана Ђирковића, електронску библиографију часописа објављених у Чачку 2006. године, дигитализован једини сачувани број листа *Нови Љубић*. Електронска издања Библиотеке (часопис *Глас библиотеке*, лист *Дисово пролеће*, едиција *Кашалози изложби* и др.) и „Дигитална библиотека“ представљају најпосећенији део сајта, па оправдавају даљи рад на дигитализацији и електронском објављивању грађе на интернету. Након редизајна сајта порасла је посећеност: планираних 50 хиљада посета је премашено, па је укупан број индивидуалних посета сајту у 2007. години био 70.021. Посећеност је порасла у поређењу са 2006. годином за 82 процента. Од краја августа 2007. године сајт има нову хостинг компанију, али се то није неповољно одразило на посећеност. У 2007. години просечна дневна посећеност била је 192 индивидуалне посете. Посећеност на месечном нивоу варирала је од 3.843 у фебруару (137 дневно), до 7.759 у јуну 2007. (просечно 258 дневно).

Дигитализација

Дигитализација је нови вид заштите грађе и њене презентације путем интернета широком кругу корисника. Библиотека је у периоду јануар-август 2007. дигитализовала 391 документ (фотографије, разгледнице, часописе, листови и др.), а колекцију дигитализоване грађе допуњава и 128 дигитализованих слика старог Чачка (поклон Милоша Тимотијевића), 266 скенираних старих књига проте Алексе Илића *Моји доживљаји*, Београд 1931. (поклон др Радмиле Радић) и 10 докумената скенираног листа *Нови Љубић* (1900, поклон Народне библиотеке Србије). Дигитална библиотека укупно броји 1.334 документа. Градска библиотека у 2007. години добила је на поклон од „Чачанске банке А.Д.“ микрофилмове *Чачанског гласа* од 1932. до 1995. године. У Народној библиотеци Србије извршен је пренос око 700 докумената *Чачанског гласа* од 1932-1935. године са микрофилма у дигитални облик чиме је припремљена дигитализација тог материјала и његово објављивање на веб сајту Библиотеке. У сарадњи са инжењером Владом Максимовићем, Библиотека припрема софтвер који ће омогућити претраживост дигиталних колекција по више елемената и објављивање комплетне „Дигиталне библиотеке“ на веб сајту установе.

Библиотека је учинила и корак више: захваљујући средствима Министарства културе за пројекат дигитализације, набављена је техничка опрема за формирање дигиталног центра. Пројекат о дигитализацији прихваћен је на конкурс за јавне радове, па је Библиотеци одобрено запошљавање четири нова радника, у трајању од пола године, на дигитализацији завичајне периодике и друге грађе. Резултати интензивне дигитализације завичајне баштине биће познати у 2008. години.

Матична служба

Од 1994. године Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“ је матична установа за све библиотечке у Моравичком округу. Општинске библиотеке у Чачку, Горњем Милановцу и Ивањици регистроване су као самосталне установе, док је библиотека у Гучи у саставу Центра за културу, спорт и туризам. Мрежу библиотека у Округу чини 45 школских (35 основношколских и 10 средњошколских), три специјалне (Народни музеј, Међуопштински историјски архив и Фабрика „ЦЕР“) и једна библиотека отвореног типа (Дом ученика). У 2007. години окончана је регистрација библиотеке ОШ „Сретен Лазаревић“ у Приликама, па породица библиотека Моравичког округа броји 52 чланице.

Радници Матичне службе чачанске Библиотеке обавили су укупно 65 посета библиотекама у Округу с циљем да изврше надзор над стручним радом и обуку радника, организовали један стручни семинар који је носио 15 бодова за школске библиотекарe, као и бројне културне програме, са жељом да ученици више читају, упознају свој језик и културу. Школски библиотекарe обучавањани су за физичку и стручну обраду књига и активнију улогу библиотеке у процесу образовања.

На 19. „Фестивалу дечјег хумора“ у Лазаревцу чачански такмичари поново су били међу награђенима. Прва награда за хумористичку поезију и трећа награда за љубавну песму припала је Јевђенију Јулијану Димитријевићу, ученику ОШ „Ратко Митровић“, а прва награда за хумористичку прозу Сањи Илић, ученици осмог разреда ОШ „Филип Филиповић“. Рад са младим талентованим ученицима такође је део активности чачанских библиотекара.

Опrema

Захваљујући средствима буџета општине Чачак од 500.000 динара и 300.000 динара добијених од Министарства културе за пројекат дигитализације завичајне грађе, Градска библиотека је у 2007. години технички знатно опремљенија. Купљено је пет рачунара (Библиотека располаже са 16 компјутера), три скенера (укупно их је 6, два А3 и четири А4), два ласерска штампача (укупно 10), екстерни хард диск, четири UPS-а, систем за озвучење (миксета, звучне кутије, сталци и др.), дигитални фото-апарат „Canon S5 IS“ са сталком, меморијском картицом са самостојећим рефлекторима, дигитална камера „Canon DS 22“, фото-копир апарат, DVD плејер и радио касетофон. Набављена је и телефонска централа са више прикључака и три усисивача за прашину, од којих је један са воденим филтером, намењен

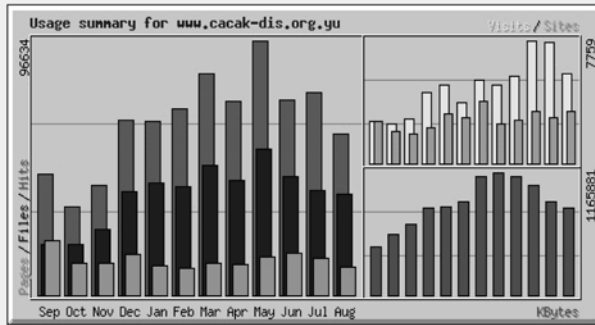
искључиво за чишћење књига и укоричених томова периодике. За опремање дигиталног центра и четворо нових лица, ангажованих у пројекту јавног рада на дигитализацији завичајне баштине, које у 2008. години финансира Министарство економије и регионалног развоја, набављена су три радна стола и три канцеларијске столице. За смештај књига израђено је 107 м отворених полица.

Радни услови запослених побољшани су инсталирањем клима уређаја у Научном, Стручном и Одељењу за одрасле читаоце. Делимично је поправљена фасада управне зграде и санирана оштећења на тераси и улазном делу објекта у Господар Јовановој 6.

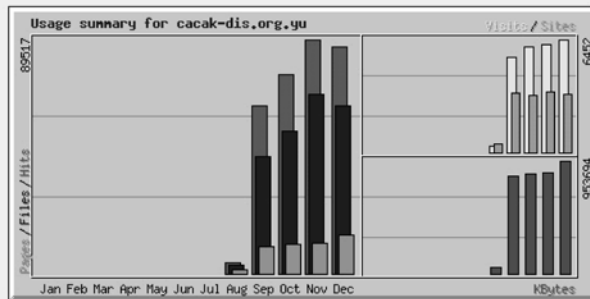
Закључак

Библиотеке су једно од главних обележја цивилизације која несумљиво служе човечанству. Мада је Хорхе Луис Борхес рекао да је рај одувек замишљао као неку врсту библиотеке, то место треба заслужити. Брз технолошки развој и интернет намећу правило које је некада важило за новине – што није на интернету, доступно у електронској форми, за велики број корисника готово да не постоји. Приступ информацијама са сваког места на планети, који омогућава интернет, приморава све на беспштедну виртуелну утакмицу. Дигитална реалност се не може одложити и Градска библиотека у Чачку се кадровски и технички припремила, настојећи да одржи корак са новим потребама корисника. Истовремено, и да сакупљену културну баштину прикаже свету, а од других „узме“ оно што њеним читаоцима треба.

Циљ Библиотеке је да буде најчешће коришћен јавни сервис локалне заједнице, што 200.000 пружених услуга у 2007. години потврђује.

Summary by Month										
Month	Daily Avg				Monthly Totals					
	Hits	Files	Pages	Visits	Sites	KBytes	Visits	Pages	Files	Hits
Aug 2007	2104	1325	373	194	3259	829849	5642	10824	3843	61026
Jul 2007	2476	1288	453	245	2856	890015	7624	14045	39948	76763
Jun 2007	2470	1498	530	258	3304	1043089	7759	15913	44953	74117
May 2007	3117	1785	465	178	2760	1126618	5525	14442	55350	96634
Apr 2007	2457	1446	394	164	2475	1165881	4941	11830	43398	73715
Mar 2007	2709	1586	393	170	3900	1118747	5277	12209	49175	84002
Feb 2007	2522	1478	364	137	2894	887480	3843	10201	41410	70622
Jan 2007	2128	1379	353	159	3163	839673	4932	10962	42771	65972

Summary by Month										
Month	Daily Avg				Monthly Totals					
	Hits	Files	Pages	Visits	Sites	KBytes	Visits	Pages	Files	Hits
Dec 2007	2802	2073	475	208	3332	953694	6452	14726	64291	86870
Nov 2007	2983	2291	391	205	3457	850571	6155	11751	68752	89517
Oct 2007	2454	1761	363	194	3247	839908	6041	11283	54621	76101
Sep 2007	2145	1484	346	182	3418	819321	5462	10397	44548	64377
Aug 2007	1411	1110	453	122	492	56598	368	1360	3331	4233
Totals						3520092	24478	49517	235543	321098

Сајт чачанске библиотеке имао је у 2007. години 70.021 посеђу